

**Короткий коментар щодо результатів щорічного рейтингу
«Топ 100+ публічних транспарентних
доброчинних організацій України
(за результатами діяльності у 2023 році)»**

Якщо перший Рейтинг Топ 100 публічних транспарентних доброчинних організацій України у 2022 році (<https://vboabu.org.ua/news/5891.html/>), який започаткувала ВБО «Асоціація благодійників України» (далі – АБУ) став базовим і в чомусь експериментальним, то за результатами другого рейтингу ТОП 100+ за 2023 рік (<https://vboabu.org.ua/news/6231.html/>) уже можна робити певні висновки і порівняння, навіть визначити певні тренди та тенденції, які присутні у доброчинному середовищі.

Відразу варто зауважити, що вдруге об'єктами цього Рейтингу стали не тільки благодійні фонди, але і громадські, релігійні та волонтерські офіційно зареєстровані організації, які займаються добротворенням. На наш погляд, це справедливо, бо ми хочемо дати суспільству інформацію про тих, хто ефективно та прозоро займається благодійністю незалежно від того, у якому організаційно-правовому статусі він зареєстрований і здійснює свою діяльність. Саме тому, для цілей цього Рейтингу ми і використовуємо термін «доброчинні організації», тобто ті, які відповідно до свого статуту, займаються благодійною діяльністю та подають офіційну фінансову (податкову) звітність (дивись: <https://vboabu.org.ua/wp-content/uploads/2024/05/Rezultaty-drugogo-doslidzhennya-2023.pdf/>).

Ми розуміємо, що терміни «транспарентний» і «публічний», які ми використали при формуванні назви Рейтингу, є дещо «розмитими» поняттями. Публічний – значить, відкритий, відомий, пізнаваний. Транспарентний – синонім прозорості чи відкритості.

Звичайно, відразу виникає питання – наскільки відомий, наскільки прозорий, кому відомий, ким пізнаваний тощо? І тут насправді немає якихось об'єктивних індикаторів чи критеріїв. Однозначності немає. І тому, у нас є така відповідь: на думку укладачів Рейтингу, тобто, на думку експертів Асоціації благодійників України. Ми це зробили, зробили відкрито та за зрозумілим алгоритмом і ми за це морально відповідаємо. Разом з тим, зазначимо, що ми не вважаємо, що наш підхід – єдино правильний. Готові на цей предмет дискутувати, якщо у когось із користувачів Рейтингу буде інша думка.

Пояснимо, як ми відбирали претендентів для участі у Рейтингу. Відразу зазначимо, що Асоціація Благодійників України за всі роки свого існування накопичила значний масив архівної інформації про учасників Конкурсу «Благодійна Україна» (<https://blagoukraine.org/>), який проводиться в Україні вже 17 років поспіль. Відповідно, мова іде про майже 3 тисячі організацій різноманітного організаційно-правового статусу. Зрозуміло, що ми постійно здійснюємо моніторинг вітчизняного інформаційного простору, слідкуємо за тенденціями доброчинного життя України. Тому проблемою стало не лише накопичення певного первинного масиву інформації, а опрацювання його відповідно до тих критеріїв, які визначені для учасників Рейтингу.

Звичайно, величезною допомогою у цьому процесі стало використання системи Opendatabot, яка є зручним і доступним інструментом для отримання офіційної, в першу чергу, фінансової інформації про результати діяльності доброчинних організацій.

Разом з тим, у цьому процесі є декілька важливих аспектів. Чи можна вважати інформацію від Opendatabot документальною істиною в останній інстанції? Наш вже дворічний досвід роботи із цією інформацією говорить, що на жаль, не можна. Можемо навести минулорічний приклад, коли Opendatabot показав, що безумовним лідером серед доброчинних організацій є БФ УФБП із фантастичним результатом у 20 мільярдів гривень. Ми не повірили цьому і виявилися правими. Зараз Opendatabot вже виявив свою помилку, вніс корективи і показує вже реальних 20 мільйонів гривень. Таких прикладів за два роки ми назбирали декілька десятків. Тому висновок: дані Opendatabot – це орієнтир, який безумовно треба використовувати, але при можливості перевіряти з допомогою вивчення річного податкового звіту. Якщо річного податкового звіту немає, то дані Opendatabot треба додатково перевіряти через інтернет або інші доступні ресурси (до прикладу, через запит інформації безпосередньо у потенційного учасника рейтингу, що досить часто спрацьовує).

Таким чином, Рейтинг Топ 100+ формувався не тільки на підставі даних Opendatabot, але також нами використовувалися такі джерела як:

- ✓ Річні податкові звіти.
- ✓ Річні фінансові звіти, які розміщені на сайтах організацій.
- ✓ Дані конкурсних заявок, які прийшли на конкурс «Благодійна Україна-2023».
- ✓ Відповіді благодійних фондів на запит АБУ.

Використання трьох останніх джерел методологічно не зовсім коректно, бо вносить певний суб'єктивізм у систему ранжування, але такі реалії нашого сьогодення життя. Сьогодні доброчинці отримують і передають величезну кількість «гуманітарки», яка швидше за все, не завжди оцінюється у грошовій формі і, відповідно, не відображається у бухгалтерських чи фінансових документах. І тому, на наш погляд, це цілком нормально і морально, коли доброчинні організації відображають вартість гуманітарного

вантажу у своїх річних звітах чи у конкурсних заявках. Є добродіні організації, які переводять безкоштовний волонтерський ресурс у фінансовий результат, оцінюючи, скажімо, роботу психолога-волонтера за ринковими (реальними) розцінками і отриманий результат трансформують у обсяг своїх добродіних видатків.

Ми – не аудиторська чи податкова структура, яка має можливість працювати із первинними документами. Ми просимо у добродіних організацій ці документи, хочемо їх бачити, але разом із тим, можемо собі дозволити повірити на слово тим, кого знаємо або маємо підстави довіряти.

Стосовно статистичних чи фактологічних результатів, які ми отримали, формуючи другий щорічний Рейтинг ТОП 100+:

- Кількість нових учасників рейтингу – 29. Для нас це свідчення динамічності процесу рейтингування на фоні певної стабілізації лідерства провідних дійових осіб українського добродіного життя.
- Кількість учасників рейтингу ТОП 100+, які у різні роки брали участь у Національному конкурсі «Благодійна Україна» (<https://blagoukraine.org/>) та Національному рейтингу «Компас благодійності України» (<https://compass.vboabu.org.ua/>) складає – 74 %.

Участь у національному конкурсі чи національному рейтингу – це підтвердження публічної та транспарентної діяльності добродіних організацій – учасників Рейтингу, що на наш погляд, є дуже добрим прикладом пересікання та взаємодоповнення цих конкурентних форматів.

- Фінансовий результат першої десятки рейтингу ТОП 100+:
  - у 2022 році – 25,877 млрд. грн.
  - у 2023 році – 28,793 млрд. грн.
- Фінансовий результат всіх учасників Рейтингу:
  - 2022 рік – 38,140676 млрд. грн.
  - 2023 рік – 47,672 520 млрд. грн.

Навіть без калькулятора видно, що 2023 рік став для учасників Рейтингу набагато фінансово успішнішим, ніж попередній. Що це? Сприятлива суспільна кон'юнктура? Ефективний маркетинг? Успішний міжнародний фандрайзинг? Без детального аналізу внутрішньої інформації реальні висновки зробити неможливо. Але наша робоча версія – ефективна робота менеджменту українських добродіних організацій.

- Дуже цікавий для нас параметр: кількість учасників Рейтингу, які перейшли знаковий для українських добродінів рубіж у 100 млн. грн (видатки на добродіну діяльність):

- 2022 рік – 47 учасників.
- 2023 рік – 69 учасників.

Тобто, практично дві третини учасників рейтингу є українськими доброчинцями – мультимільонерами. Ще три-чотири роки тому лише поодинокі доброчинні організації переходили цю межу.

- Показовим є фінансовий результат 100-го учасника рейтингу:
  - 2022 рік – 10,524 млн. грн
  - 2023 рік – 38,960 млн. грн.

Тобто, зростання майже у чотири рази. Певне свідчення того, що темпи розвитку фінансової спроможності доброчинних організацій нижньої частини Рейтингу явно перевищують загальну динаміку учасників Рейтингу, таким чином, спостерігається тенденція до вирівнювання результатів і, відповідно, до збільшення загальної фінансової спроможності учасників Рейтингу.

- Ще одна позитивна тенденція: в Україні майже у два рази зросла кількість доброчинних організацій-мільярдерів.

У 2022 році їх було – 6, у минулому році їх вже стало 10. Це практично наші вітчизняні доброчинні доларові мультимільонери. Це доброчинні організації, які фактично є системоутворюючими у певній сфері суспільної діяльності, своєрідні неурядові фінансові хаби, які формують стратегію суспільного розвитку і самостійно (чи у партнерстві) займаються її реалізацією.

Разом з тим, які можна зробити висновки із цієї нібито сухої нецікавої статистичної інформації ?

1. В Україні функціонує стабільний «доброчинний» сектор економіки, кількісні параметри якого в основному сформовані протягом останніх 5 років.

Принаймні, серед учасників рейтингу кількість доброчинних організацій, які функціонують понад 5 років, складає 74 проценти від загальної кількості учасників Рейтингу, від 3 до 5 років – 10%, до трьох років – 16 відсотків.

Разом з тим, ротація серед учасників Топ 100 за минулий рік склала лише 29 відсотків, при тому, що десятка лідерів, які сумарно дають більше половини обсягу «доброчинних» витрат всіх учасників Топ 100+ є практично стабільною (70%).

2. Регіональна структура доброчинного життя України також вже є сформованою і практично не змінюється.

Цілком природно, що доброчинність в Україні була і є «києвоцентричною» – 60 відсотків учасників Рейтингу зареєстровані у Києві, а перша десятка стовідсотково є київською. Другим центром української доброчинної активності є Львів (14 %), третім-четвертим стали Дніпро (4 %), що цілком закономірно і Житомир (4 %), що для нас стало певною несподіванкою.

3. Фінансова активність учасників ТОП 100+ у минулому році, незважаючи на певні суспільні тенденції щодо зниження «донатної» активності у 2023 році у порівнянні із 2022 роком, розвивалася по висхідній і мала динамічний характер.

Зокрема, провідна десятка рейтингу, хоч і незначним чином, але наростила обсяг своїх доброчинних витрат на 11,3 %, всі ж учасники рейтингу збільшили за рік свої благодійні витрати майже на 25 відсотків (навіть, якщо пам'ятати, що курс гривні до долара офіційно «просів» за цей період на 4 %).

4. У доброчинному середовищі сформувалася стійка група системоутворюючих фондів, діяльність яких суттєво впливає на суспільну спроможність неурядового сектора і є ефективним важелем впливу суспільства на соціальну політику держави.

5. Практично всі учасники рейтингу здійснюють свою діяльність публічно і є, хоча, звичайно, кожен по різному, достатньо активними у медійному просторі.

6. Проблемою залишається транспарентність діяльності доброчинних організацій, в першу чергу, мова йде про їхню фінансову відкритість та звітність. Згідно з українським законодавством, всі офіційно зареєстровані неурядові організації повинні щорічно подавати податкову звітність щодо результатів своєї діяльності, зокрема мова йде про «Звіт про використання доходів (прибутків) неурядової організації». Але законодавець не зобов'язує неурядові організації робити цю звітність відкритою та публічною, чим абсолютна більшість неурядових організацій і користується. Сьогодні це тим більш дивно, бо цю інформацію практично безперешкодно і безкоштовно можна знайти на Opendatabot. Ми не будемо говорити про всіх учасників Рейтингу, хоча і володіємо цією інформацією, але жоден із десятки лідерів Рейтингу не розмістив у себе на сайті копію свого податкового звіту. (Так, є фінансові звіти, але фінансовий звіт організації – це медійний суб'єктивний продукт, який виконує дещо інші функції, ніж офіційний податковий звіт. Ми, як організатори конкурсу «Благодійна Україна», щороку переглядаємо та оцінюємо сотні конкурсних заявок і різницю між фінансовим звітом та податковим звітом розуміємо дуже добре). Ще раз підкреслюємо – це право неурядових організацій щось робити чи чогось не робити. І ми не плануємо комусь на щось вказувати чи не вказувати. Але щоб не бути голослівними, ось лінк на сайт нашої Асоціації <https://vboabu.org.ua/about>, де ми вже не перший рік розміщуємо копію нашого щорічного податкового звіту.